

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F.J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 282. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg10-shoot-idm140342679471264/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

MORALSKE TANKER

- annos, lat. p. Gr. a. tusind Aar. – *Livius*, Titus (59 f. Kr. – 17 e. Kr.), rom. Historiskriver.
- S. 153. *Possession*, Besiddelse. – *den syge Mand*; *den Atheniensiske Giek*, fra Montaigne 2, Bog, Kapitlet: Forsvar for Raymond de Seboude. – *Præcepta*, Forskrifter.
- S. 154. *Posidonius* (ca. 135 – 51 f. Kr.), gr. Filosof. Hos Cicero, Tusc. 2,25; genfortalt af Montaigne I, 14. – *Arria etc.*, da hendes Mand Caecina Pœtus af Kejsers Claudius blev dømt til at begaa Selvmord. Fra Plinius, Epist. 3,16. – *Spidsrod*, tynd Kæp brugt til at prygle med. – *Canarie-Sek(t)*, sød Vin fra de kanariske Øer. – *rare*, sjældne. – *Historier*, Historien.
- S. 155. *Philosophus*, Simonides. Se Note til S. 101. Anekdoten hentet hos Bayle, Dictionnaire, Art. Simonide, Note K, hvoraf Holberg har formet Epigr. III, 55, hvoraf sidste Halvdel citeres her. – *Anstød*, Uheld.
- S. 156. *mest Stræge*, flest Streger. – *Chrysippos*, se Note til S. 60. – *Sixtus 5.*, Pave 1585 – 90. – *Keiser Claudius* (10 f. Kr. – 54 e. Kr.) efterfulgte *Caligula*, der regerede 37–41. – *Daarlighed*, Daarskab. – *sensus communis*, lat. almindelig Menneskeforstand.
- S. 157. *Stivmoder*. Eksemplet hentet hos Samuel Pufendorf: De Jure Naturæ et Gentium (Udg. fra 1694) 1,5,10, hvor ogsaa det græske Citat findes: Det tilfældige i os raader til det som er smukkeste (raader os bedst). – *Naturens Lys*, dvs. den menneskelige Fornuft. – *haanligt*, vanærende. – *Hunc etc.* Let ændret Citat af Persius 2, 37–38. Meningen er sikkert denne: Kongen og Dronningen ønsker sig ham som Svigersøn; Pigerne rives om ham. Hvorhen han end træder, skyder en Rose op.
- S. 158. *in rerum natura*, i Virkeligheden. – *besynderlig*, særlig. – *Contrarium*, lat. Modsætning. – *Thesis*, lat. gr. thesis, Synspunkt. – *Horatius*, Epist. 2,2, 126–28.
- S. 159. *gaae videre fort*, har større Fremgang. – *inverteres*, vendes om.
- S. 160. *Mille etc.* Den rige Natur frembringer tusinde Farver. Jorden glæder sig ved vekslende Sædarter. – *Direction*, Forvaltning. – *aptere*, tilpasser. – *Forretningerne*, det, der skal forrettes, udrettes. – *Bequemhed*, Egnethed. – *immatriculeres*, indskrives. – *designere*, udser. – *Unterweilen etc.*, ty. undertiden stemmer det dog fint.
- S. 161. *er suurojef*, har betændte, syge Øjne. – *ved Pennen*, paa Kontor, gaa Handelsvejen. – *Palmer*, Haandsbredder. – *Oxe*, Frugtbarhedsguden Apis.
- S. 162. *Republique*, Samfund. – *Inclination*, Tilbøjelighed. – *Lineamenter*, Ansigtstræk. – *naturlige Qualiteter*, medfødte Egenskaber. – *Iislændere*, egl. Irlændere; se Bind II, S. 192.
- S. 163. *Matricul*, Register. – *Poltron*, Kujon. – *Aridæus*, Arrhidaios.

NOTER

- uægte, aandsvag Søn af Filip af Makedonien. – *Bion* (3. Aarh. f. Kr.), gr. Filosof og Digter. Fra Diogenes Laertios 4,7,46-47. – *Antigonos*, se Note til S. 92. – *Hørekippe*, Bordel. – *Antisthenes* (f. ca. 450 f. Kr.), gr. Filosof. Fra Diogenes Laertios 6,1,4.
- S. 164. *Publicum*, det Offentlige. – *Education*, Opdragelse. – *Misgeburt*, Misfostre. – *Monstra*, Vanskabninger. – *Skønsomhed*, Dømmekraft. – *sequere naturam*, Apollonoraklets Svar til Cicero. Plutark, Ciceros Liv.
- S. 165. *Affection*, Forkærlighed, Yndest. – *Manœuvres*, egl. Arbejde udført ved Hjælp af Haanden. – *Metamorphosis*, Forvandling. – *An histrio etc.*, lat. Skal en Skuespiller paa Scenen have Øje for det som den Vise ikke kan se i Live? Cicero, *De officiis* 1,31,114. – *Antisthenes*, fra Diogenes Laertios 6,1,8.
- S. 166. *bliv Lys*, 1. Mosebog 1,3. – *Anseelse af*, Hensyn til. – *Mihl etc.*, Saadan er jeg nu nødt til at gøre; gør som du maa. Terentius, *Heautontimorumenos* 80. – *superficielle*, overfladiske. – *applicere sig paa*, uddanner sig til.
- S. 167. *Oleum etc.*, Vi har spildt vor Olie og Ulejlighed. Se Note til S. 119. – *Persiske Love*, fremstillet hos Xenophon, *Cyropædia* 1, 2, 2 ff. – *Obscœnum etc.* Hvad der ikke er usømmeligt i Gerning, er det ej heller i Tale. Thi Handling plejer at være værre end Ord. – *de Lacedæmonier*, Spartanerne. – *Epaminondas* (d. 362 f. Kr.), thebansk Statsmand og Feltherre. – *Themistokles* (d. ca. 460 f. Kr.), athensk Statsmand.
- S. 168. *nihil etc.*, lat. intet bliver uanstændigt uden gennem Tvang. – *handledes om*, drøftedes. – *Læg*, Musik. – *Materien*, Emnet.
- S. 169. Cicero, *De legibus* 2,9,22. – *Senecæ Vidnesbyrd*, *De tranquillitate* 17,4. – *Scipio*, Africanus den Ældre (d. 183 f. Kr.), romersk Konsul og Feltherre. – *Scipio triumphale etc.*, lat. Scipio bevægede hint Triumf- og Militærlegeme i Rytme. – *Sallustius*, i *Caecilias Liv* 25, 2. – *Sempronia*, gift med D. Junius Brutus, Konsul 77 f. Kr. – *Philippus*, fra Plutark, Perikles' Liv. – *særdaeles*, udprægede. – *Jakob I* (1566-1625) fra Rapin, *Histoire d'Angleterre*, VII, 1725, 119. – *Sabbathen*, Hviledagen. – *Rigueur*, Strenghed. – Cicero, *De officiis* 1,35,127. Frit Citat; Cicero anfører iøvrigt ikke andres Udsagn, men taler i eget Navn. – *Fortrydelsen*, Vreden.
- S. 170. *exprimeres*, udtrykkes. – *offendere*, støder. – *censureref*, kritiseret. – *de Crætenser*, hos Valerius Maximus 7,2, Ext. 18, cit. Montaigne I. Bog, Kapitlet Om Vanens Magt etc. – *Spartæ etc.*, lat. Hvad der kaldes »Gravitet« (dvs. Værdighed) i Sparta, kaldes »Hovmod« i Athen; hvad der er Ære hos Grækerne, er Vanære hos Ausonierne (dvs. Italienerne). Holbergs *Epigr.* II, 96, Vers 3-4. – *Fripstighed*, Frimodighed. – *Pœnhet*,